

МОТИВ ВАНБРАЧНОГ ДЕТЕТА
У БАСМАМА ПРОТИВ ГРАДА:
ТЕКСТ И КОНТЕКСТ

Филозофски факултет,
Нови Сад

Кључне речи: басме (*викалице*), ванбрачно дете, *некршћенци*, *нечисти* покојници, метеоролошка магија, ткање, предење

Апстракт: У раду се полази од претпоставке да су у српској традиционалној култури сачуване древне представе о деци као својеврсним медијаторима између *овој* и *оној* света, због чега она често учествују у ритуалима који су усмерени на контролу атмосферских појава. Стога се у првом делу рада разматрају описи сегмената поменуте ритуалне праксе, у чијем извођењу је деци млађег узраста углавном додељивана функција пасивних учесника, будући да су главне магијске радње изводиле одрасле особе, најчешће жене. У магијским текстовима (басмама против града) који се притом изговарају присутан је мотив рођења ванбрачног детета, а његова велика заступљеност сведочи о значају и важности управо оних веровања која се налазе у њиховом подтексту. Због тога се посебна пажња усмерава на широко распрострањене представе и веровања о утицају одређених категорија деце (ванбрачне, умрле пре крштења) на појаву непожељних атмосферских појава, као и ка одговарајућим ритуалним радњама које су усмерене ка спречавању трагичних последица њихове смрти и текстовима басми упућених тзв. Белој (Сирној) суботи и среди, које су њихов саставни део.